

Farmacoloog verzwijgt mogelijk belangenconflict in artikel

Een Nederlandse auteur van een opzienbarend artikel over antidepressiva heeft relaties met de farma-industrie. Dat vergat hij te melden.

Joop Bouma

Een Nederlandse wetenschapper heeft in een artikel in een gerenomeerd Amerikaans tijdschrift voor psychiaters verzuimd zijn financiële relaties met de farmaceutische industrie te vermelden. Het blad broedt op maatregelen.

Het artikel in het *American Journal of Psychiatry*, waaraan de Utrechtse farmacoloog Ron Herings meeschreef, baarde afgelopen najaar internationaal opzien. De auteurs concluderden dat het terughoudend voorschrijven van antidepressiva (zoals Seroxat en Prozac) aan kinderen waarschijnlijk leidt tot meer zelfmoorden. In de VS zou het kunnen gaan om ruim 3000 extra gevallen, in Nederland om 20 gevallen per jaar.

Het bizarre is dat de aarzeling bij artsen om antidepressiva aan kinderen te geven, werd ingegeven door een eerdere studie uit 2003. Daaruit bleek dat het innemen van depressiepillen bij deze groep patiënten juist suïcide in de hand zou werken. Vooral in de eerste periode van het slikken van antidepressiva hebben kinderen vaker zelfmoordgedachten. Na de publicatie van die studie lieten gezondheidsautoriteiten in Europa en de VS waarschuwingen uitgaan. De omzet van depressiepillen onder jeugdigen zakte wereldwijd in.

De Amerikaanse hoogleraar psychiatrie Robert Gibbons besloot in

2007 na te gaan wat de effecten waren van die waarschuwingen. Hij benaderde Herings, directeur van het Pharmo Instituut, dat nauw verbonden is aan de Universiteit van Utrecht. Herings leverde Nederlandse zelfmoordcijfers van het CBS en gegevens over het aantal recepten aan kinderen. Gibbons kocht in de VS Amerikaanse voorschrijfgegevens op. Daarvoor kreeg hij geld van

Vaktijdschrift doet onderzoek naar de kwestie

pillenfabrikant Pfizer.

Op basis van de Nederlandse en Amerikaanse databestanden kwamen Gibbons en zijn zeven medeauteurs tot de slotsom dat tegelijk met het lagere aantal recepten voor antidepressiva, het aantal zelfmoorden toenam. Diverse kranten publiceerden over de studie.

Maar direct na publicatie van Gibbons' artikel brak ook de kritiek los.

In de *New York Times* plaatsten wetenschappers kanttekeningen bij de kwaliteit van de onderliggende gegevens. In het Nederlandse *Geneesmiddelenbulletin* oordeelde hoofdredacteur Dick Bijl vorige maand dat het artikel niet deugde. De toename van het aantal zelfmoorden in Nederland is erg klein en niet opmerkelijk genoeg, aldus Bijl. Hij stelde ook vast dat Herings een mogelijk belangenconflict niet had opgegeven.

Herings' instituut werkt veelvuldig in opdracht van de farmaceutische industrie. De fabrikanten hebben met het artikel van Gibbons en Herings goede sier gemaakt bij twijfelende psychiaters, om de ingezakte afzet van antidepressiva op te peppen.

In het VPRO-radioprogramma 'Argos' gaf Herings afgelopen maand toe dat hij vergeten was zijn industrierelaties op te geven, zoals het tijdschrift eist van zijn auteurs. Het blad is bezig met een onderzoek naar de kwestie. „Daarna zullen we bekijken welke maatregelen we gaan nemen”, aldus een e-mail van Michael Roy, redactiechef van het *American Journal of Psychiatry*.

Herings: 'Het was geen opzet'

„Ik heb niet bewust verzwegen dat ik ook in opdracht van farmaceutische bedrijven werk”, zegt directeur Ron Herings van het Pharmo Instituut in Utrecht. Herings deed onderzoek voor bedrijven als GlaxoSmithKline, Wyeth en Pfizer, maar meldde dit niet toen hij zich opgaf als medeauteur van een artikel in het wetenschappelijke tijdschrift *American Journal of Psychiatry*.

Herings zegt dat hij nooit eerder betrokken was bij studies naar antidepressiva en het daarom niet nodig vond zijn relaties op te geven. Het blad schrijft voor dat auteurs 'alle mogelijke belangenconflicten moeten opgeven, ook als deze geen directe relatie hebben met het onderwerp van een artikel'. Het is een formulering die veel wetenschappelijke bladen hanteren.